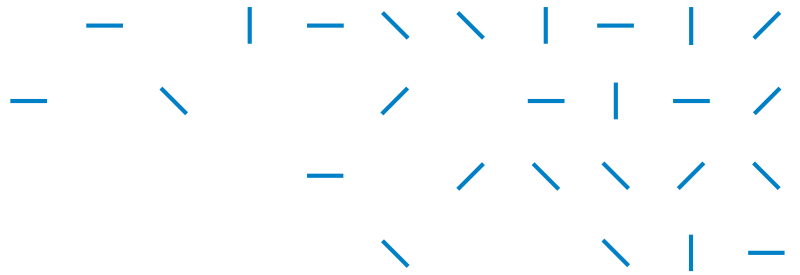

Baltic Centre for
Media Excellence

MEDIA LITERACY SECTOR MAPPING
IN GEORGIA, LATVIA, MOLDOVA AND UKRAINE

Latvija. Rīcībplānošanas un rīcībpolitikas ziņojums

Priekšlikumi turpmākas rīcības plānošanai
medijpratības attīstībai

2021

Saturs

Ievads.....	3
Mērķi	4
Pamatojums un ierosinājumi	4
Mērķis 1: Visaptverošas medijpratības stratēģijas izstrādāšana un ieviešana	4
Mērķis 2: Starpsektorālā un starporganizāciju sadarbība ilgtspējīgam un ātrai reaģēšanai	5
Mērķis 3: Nevalstiskā sektorā ilgtspējīgu projektu finansiālais atbalsts un dienas kārtības veicināšana	6
Mērķis 4: Pierādījumos balstītas medijpratības iniciatīvas - auditorijas pētniecība, medijpratības aktivitāšu plānošana un izvērtēšana	7
Mērķis 5: Sabiedrības pieprasījums pēc medijpratību veicinošā satura un kvalitatīviem medijiem	8

Ievads

Šis politikas dokuments tiek izstrādāts kā daļa no plašāka pētījuma "Mediju partības sektora kartēšana Gruzijā, Latvijā, Moldovā un Ukrainā", 2021. gadā tika īstenots četras valstīs - Latvijā, Ukrainā, Gruzijā un Moldovā. Politikas dokuments tiek sastādīts, pamatojoties uz padziļinātu ziņojumu (*Country report*), ko pētnieku grupa sagatavoja katrā valstī pēc vienoti izstrādātas metodoloģijas, kas sevī ietver kvantitatīvu un kvalitatīvu datu analīzi.

Pētījuma fokusā ir gan likumdošanas analīze, to jauninājumi un atjauninājumi pēdējo trīs gadu laikā, gan aktīvu aktoru apzināšana, kā arī ieskats to aktivitāšu un auditoriju analīzē. Šajā ziņojumā ietvertās rekomendācijas ir balstītas uz:

- daļēji strukturētām padziļinātām intervijām - no valsts institūcijām (*government*); nevalstiskām institūcijām; akadēmiskā un mediju sektora, finanšu atbalsta sniedzējiem - donoriem;
- aktīvo aktieru aptauju;
- dokumentu un literatūras izpēti.

Rekomendācijas sadaļas sastādīšanai izmantoti arī divi pasākumi - NEPLP, Kultūras ministrijas, UNESCO Latvijas Nacionālo komisijas, Baltijas Mediju izcilības centra, Ziemeļvalstu Ministru padomes biroja Latvijā un Britu Padomes atbalstīta konference "Medijpratība. Ceļkartes" rezultātu apkopošana, kā arī Kultūras ministrijas neformālas tikšanās rezultātu apkopošana.

Pētījumā tika izmantota Eiropas Komisijas ekspertu grupas definīcija, kas medijpratību definē kā "tehniskas, kognitīvas, sociālas, pilsoniskas un radošas kapacitātes, kas ļauj pilsonim piekļūt un būt apveltītam ar kritisku izpratni par medijiem un ar tiem mijiedarboties". Pamatojoties uz apkopotajiem datiem, tiek izvirzīti pieci mērķi. Pie katra mērķa ir minēts īss pamatojums, kā arī apkopoti ieteikumi to veiksmīgai sasniegšanai.

Pateicība

Pateicamies 17 ekspertiem, kuri piekrita sniegt intervijas, kā arī to institūciju un organizāciju pārstāvjiem (kopā 16), kas atsaucās aicinājumam padalīties aptaujā un ieguldīja laiku, lai sagatavotu detalizētu medijpratības aktivitāšu aprakstu.

Mērķi

Mērķis 1: Visaptverošas medijpratības stratēģijas izstrāde un ieviešana

Atslēgvārdi: Sistemātiskums; Stratēģija; Partnerība; Atbildīgums; Koordinācija.

Mērķis 2: Starpsektorāla un starporganizāciju sadarbība ilgtspējīgam un ātrai reaģēšanai

Atslēgvārdi: Ilglaicība; Attīstība; Pateicība; Stiprināšana; Risku apzināšana; Sadarbība.

Mērķis 3: Nevalstiskā sektora ilgtspējīgu projektu finansiālais atbalsts un dienas kārtības veicināšana

Atslēgvārdi: Dienas kārtība; Segmentēšana; Profilēšana; Neaizsargātas auditorijas; Stiprināšana

Mērķis 4: Pieradījumos balstītas medijpratības iniciatīvas - auditorijas pētniecība, medijpratības aktivitāšu plānošana un izvērtēšana

Atslēgvārdi: Pieradījumi; Pētniecība; Dažādība; Pārmaiņas; Ietekmes izvērtēšana; Uzvedība.

Mērķis 5: Sabiedrības pieprasījums pēc medijpratību veicinoša satura un kvalitatīviem medijiem

Atslēgvārdi: Līderība; Kvalitāte; Izklaide; Pieprasījums; Uzticība.

Pamatojums un ierosinājumi

Mērķis 1: Visaptverošas medijpratības stratēģijas izstrādāšana un ieviešana

Pamatojums:

Latvijā ir kopumā augsta apzināšanās (*awareness*) par medijpratības svarīgumu un nozīmi valsts un sabiedrības labklājībā, noturībā un attīstībā. Taču, pēc ekspertu atzinuma, pietrūkst visaptverošas stratēģijas.

Neskatoties uz to, ka attīstības virzienā ir sperti vairāki nozīmīgi soļi, eksperti norāda uz apzināšanās izaugsmi, Latvija aktīvi darbojas starptautiskās organizācijās reģionālā (ES, NATO) un pat globālā līmenī (ANO), ir konstatēta nepieciešamība attīstīt visaptverošu stratēģisku pieeju medijpratības veicināšanai un īstenošanai. Nepārtraukti mainīgā informācijas vide, kā arī ar to saistītie izaicinājumi un draudi demokrātijai, norāda uz akūtu nepieciešamību pēc stratēģiskās pieejas. Informācijas vides izmaiņas un hibrīdie draudi iziet ārpus medijpratības kā izglītības un kultūras jomas. Kā pierāda pētījumi par valstīm ar iesaldētajiem militārajiem konfliktiem (Gruzija un Moldova) un aktīvākiem konfliktiem (kā Ukrainā), medijpratībai ir arī skaidra nacionālās drošības dimensija.

Latvijā nav stratēģiska dokumenta, kas būtu pilnībā veltīts medijpratības izglītībai un attīstībai. Vienlaikus dažādos politikas dokumentos medijpratība ir minēta kā risinājums daudzajām sabiedrībā esošajām un iespējamām problēmām. Gaidas par to, ka medijpratība atrisinās akūtas problēmas Latvijas sabiedrībā - no sabiedrības radikalizācijas novēršanas līdz drošībai nepieciešamai saliedētībai - nevainagojas ne ar izstrādātiem rīcības plāniem, ne ar uzlabotu iesaistīto dalībnieku koordināciju.

Neskatoties uz to, kā dažādos dokumentos, arī valdības sadarbības pamātā esošie vienošanas parēdz medijpratības attīstību. Vairākos spekā esošos dokumento arvien vairāk tiek pievērsta uzmanība sabiedrības noturībai un medijpratībai, eksperti konstatē, kā valsti pietrūkst stratēģiskas pieejas medijpratības veicināšanai, kas būtu visu sabiedrības iekļaujoša. Pie iepriekš izvirzītie mērķiem par sabiedrību, kurā ir gan piedarības sajūta, gan savstarpēja uzticība institūcijām un demokrātijai.

Ierosinājumi:

- Apsvērt iespēju **attīstīt visaptverošu medijpratības stratēģiju**.
- Izskatīt iespēju iekļaut rīcības plānu, izstrādājot nākamo stratēģisko dokumentu par stratēģisko komunikāciju.
- Definēt un pārskatīt katras valsts institūcijas lomu un uzdevumus, kas noteikti jau pieņemtajos un spēkā esošajos dokumentos, tai skaitā skaidri nosakot: 1) institūcijas atbildību, rīcību plāna izstrādē un monitorēšanu; 2) savstarpēju institūciju koordināciju; 3) nevalstiskā sektora iesaisti; 4) potenciālus sadarbības formātus ar starptautiskām un ārvalstu institūcijām; 5) ātras reaģēšanas un informēšanas formātus medijpratības aktoriem.
- Rast un nostiprināt nepieciešamos finanšu un cilvēku resursus.
- Noteikt medijpratības kompetences no sākumskolas.
- Ņemot vērā medijpratības nozīmes pieaugumu nacionālajā drošībā jeb t.s. drošībiskošanas aspektu, tai skaitā medijpratības attīstību tajās valstīs, kas saskaras ar Krievijas agresiju informācijas telpā (Ukraina, Gruzija, Moldova), nodrošināt drošības institūciju aktīvāku iesaistīšanos gan koncepcijas izstrādē, gan medijpratības īstenošanā (pētniecība, risku apzināšana, mērķauditoriju sasniegšana).

Atslēgvārdi: **Sistemātiskums. Stratēģija. Partnerība. Atbildīgums. Koordinācija.**

Mērķis 2: Starpsektorālā un starporganizāciju sadarbība ilgtermiņam un ātrai reaģēšanai

Pamatojums:

Visaptveroša pieeja medijpratībai prasa lielāku iesaisti un koordināciju starp dažādiem aktieriem. Kaut arī Latvijā ir specifiskas struktūras, kas kalpo par iespēju pilnveidot zināšanas par mediju telpas attīstību, kā arī tiek attīstītas izglītošanās iespējas aktīviem dalībniekiem, tomēr tieši starpsektorālā un starporganizāciju sadarbību un koordināciju eksperti raksturo kā nepietiekošu. Nepastāv regulārs kopienas dalībnieku tikšanās formāts (gan formāls, gan neformāls). Savukārt eksistējošajos formātos medijpratība nav uzmanības centrā.

Iepriekš bijuši dažādu institūciju centieni uzlabot koordināciju, tai skaitā no Kultūras ministrijas puses. Tāpat ir apņemšanās koordināciju uzlabot. Vienlaikus tiek secināts, ka iepriekšējie mēģinājumi bija balstīti nevis institūcijās, bet konkrētos cilvēkos, kuriem darbu pametot, apstājās arī sadarbības formāta darbība. Turklāt trūkstošā finansējuma dēļ medijpratības kopienas vadošais naratīvs ir nevis sadarbība, bet gan konkurence. Dalīšanās ar idejām tiek uztverta kā to nodošana 'izzagšanai', tādējādi notiek ideju saudzēšana, lai tās solo veidā iesniegtu donoriem. Sadarbība pārsvarā ir balstīta vienā projektā (viena konferencei vai viens forums) vai vienas ārvalstu vizītes ietvaros. Vienlaikus jāatzīst, ka šādi tieši ārvalstu institūcijas veicina Latvijas aktoru savstarpējo sadarbību.

Ierosinājumi:

- Apsvērt valsts finansētas koordinēšanas un tīklošanās platformas izveidi, kurā piedalītos valsts un nevalstisko institūciju pārstāvji, iespējams dažreiz piesaistot arī ārvalstu institūciju pārstāvjus. Cita starpā tās mērķis būtu veicināt līderību un aktieru redzamību.
- Sanāksmēm un komunikācijai jābūt regulārai. Mērķis būtu dalīties ar informāciju un gūtajām mācībām.

-
- Nepieciešams nodrošināt, ka valsts finansē kopienas kapacitātes celšanu, kas ietvertu sevī arī aktīvāko dalībnieku atzišanu/novērtēšanu. Dažādas profesionālās attīstības formas būtu jāizvērtē un jāatbalsta.
 - Ar valsts institūcijām saistītajiem pārstāvjiem ir jāatrod piemērotākais veids, kā informēt un atbalstīt vietējos aktīvistos, kas piedalās starptautiska līmeņa konkursos, lai iegūtu atbalstu saviem projektiem. Būtu jāveicina arī šo aktīvistu iemaņas un jāsniedz administratīvais atbalsts, lai lobētu Latvijas pārstāvību starptautiski, piemēram, arī Eiropas līmenī.
 - Neformālas un formālas sadarbības veicināšana ar drošības un aizsardzības sektora pārstāvjiem, lai attīstītu labāku un mērķētāku izpratni par tām stratēģijām un tehnikām, ko pielieto un izplata manipulatori, tādējādi palielinot medijpratības aktieru/kopienas izpratni par šīs jomas drošības/aizsardzības dimensiju. Būtu jāapsver arī formālas un neformālas tīklošanās iespēja ar institūcijām, kas veic monitoringu, lai veicinātu strauju reaģēšanu, ja nepieciešams.

Atslēgvārdi: Ilglaicība. Attīstība. Pateicība. Stiprinājums. Risku apzināšana. Sadarbība.

Mērķis 3: Nevalstiskā sektorā ilgtermiņu projektu finansiālais atbalsts un dienas kārtības veicināšana

Pamatojums:

Pētījumā tiek konstatēts, ka šobrīd medijpratības aktivitātes tiek aktīvi atbalstītas no ārzemju donoru puses. Saskaņā ar ekspertu atzinumiem tas veido situāciju, ka medijpratības aktivitāšu dienas kārtība tiek veidota ārpus Latvijas. Turklāt ar donoru palīdzību un iesaisti tiek definētas neaizsargātas grupas (*vulnerable groups*). Tieši galvenokārt dēļ ārvalstu donoru iesaistes tiek pieprasīta un atbalstīta mediju izglītība auditorijai krievu valodā.

Nepietiekams finansiāls atbalsts medijpratības iniciatīvām ir viena no akūtākajām problēmām. Plašāk varētu iesaistīt arī privātos donorus medijpratības jomā no biznesa struktūrām. Viens no ierosinājumiem varētu būt nodokļu atvieglojumi. Tieši finanšu apsvērumi, pēc aktieru atzinuma, ir tie, kas ietekmē gan formātu dažādību, gan projekta ilgumu.

Savukārt maz ir tādu projektu, ko atbalsta vairāki donori vai donoru grupa. Donori dod priekšroku gan maziem projektiem (vienreizēji, nelieli projekti), gan lieliem (vairāku gadu garumā). Savukārt t.s. grantus nevar izmantot attiecībā uz administratīvajām izmaksām (t.s. managing costs), kas ir šķērslis tam, lai rastos tādas nevalstiskas organizācijas, kas pilnībā nodarbotos par medijpratības iniciatīvām.

Atsaucoties uz aktieru atzinumiem, ir sarežģīti rast finansiālu atbalstu tam, lai nevalstisko organizāciju pārstāvji uzlabotu savas zināšanas, tai skaitā ārvalstīs. Vienlaikus NVO pārstāvji pozitīvi novērtē īslaicīgus un ilglaicīgus kvalifikācijas celšanas braucienus uz ārvalstīm, tādējādi arī motivējot ievērot ilglaicīgu pieeju. Lai gan iekšējā konkurence traucē dalīties ar labo praksi, ir vērts rast iespēju reģionālai un cita veida starptautiskai sadarbībai. Tas stiprinātu gan formātu dažādošanu, gan auditorijas izpēti. Plaši netiek izmantota arī lokāla koordinācija ar tām organizācijām, kas pārzina specifiskas auditorijas.

Ierosinājumi:

- Tā kā medijpratība ir arī nacionālās drošības jautājums, finansējuma pieejamība no šī sektora būtu nosakāma par prioritāti;
- Nepieciešama valsts finansēta longitudinālā auditorijas analīze un padziļināti pētījumi, ko varētu izmantot medijpratības kopienas pārstāvji, ko varētu iekļaut projektu vadlīnijās (t.s. terms of reference, ToR) un tādējādi arī atjaunojot rezultātus;

- Jāapsver sektorālu grantu un kapacitātes programmu attīstība, kas būtu piemērojama gan individuālā, gan institūciju līmenī (piemēram, skolotāji, bibliotekāri, žurnālisti, pilsoniskās sabiedrības aktīvisti, kā arī citi aktīvi komunikatori un satura veidotāji);
- Nepieciešams arī līdzfinansējums tām iespējām, ko rada veiksmīgi apstiprināti projekti Eiropas līmenī;
- Latvijas institūcija pārstāvība Eiropas iniciatīvu līmenī ir jāatbalsta finansiāli un jāveicina to redzamība;
- Jāatbalsta un jāveido lokāli un reģionāli medijpratības aktieru un iniciatīvu tīkli (t.s. hubs), lai tie kalpotu lokālām kopienām, kā arī būtu par platformu dažādu ar medijpratību saistītu jomu pārstāvju iesaistei un partnerībai (saskaņā ar augstāk minēto definīciju, kas izmantot šī pētījuma ietvaros).

Atslēgvārdi: **Dienas kartība. Segmentēšana. Profilēšana. Neaizsargātas auditorijas. Stiprināšana.**

Mērķis 4: Pierādījumos balstītas medijpratības iniciatīvas - auditorijas pētniecība, medijpratības aktivitāšu plānošana un izvērtēšana

Pamatojums:

Ir nepieciešams fiksēt izmaiņas mediju patērēšanas tendencēs. Mainīgā informācijas vide norāda uz nepieciešamību attīstīt dažādas prasmes. Sadarbība ar donoriem ir tieši tas, kas, spiežot pēc pētījuma datiem, veicina izvērtēšanas kritēriju ieviešanu un iedziļināšanos intervences rezultātos. Galvenokārt tiek izmantoti tieši donoru ieviestie kritēriji, kas var tikt daļēji pielāgoti projekta specifikai. Šī pieredze veicina pētniecības izmantošanu arī citos projektos un veido pieprasījumu pēc labākas sabiedrības izpētes.

Bieži pieprasījums pēc rezultātu izvērtēšanas ir atkarīgs no projekta tipa. Attiecībā uz īslaicīgiem projektiem tas parasti netiek prasīts, netiek iepriekš plānots un rezultātu izvērtēšanai nav paredzēts finansējums. Ekspertu piesaiste arī sadārdzina projekta īstenošanu. Kaut arī ekspertu vidē ir izpratne, ka izvērtēšana ir nepieciešama turpmākai attīstībai, tiek izteikts viedoklis, kā trūkst gan finanšu, gan cilvēku resursu, kas varētu veikt padziļinātu izpēti, nevis aprobežoties ar statistiku par apmācīto cilvēku skaitu.

Projektu dažādībai un segmentēto auditoriju uzrunāšanai trūkst arī publiski pieejamas auditorijas analīzes. Savās atbildēs eksperti piemin pētījumus, kas galvenokārt ir kvantitatīvi, un ir veikti pirms dažiem gadiem, balstoties uz izteiktu zinu mediju centrētu pieeju. Viņi nezina, kur meklēt šo informāciju. Lai īstenotu visaptverošu pieeju (*holistic approach*), nepieciešams arī orientēties uz to, lai medijpratības aktivitātes ir nevis uzspiestas, bet arī pieprasītas (*demand and desire*). Īpaši nepieciešama ilglaicīga pētniecība (*longitudinal*), un lai būtu pieprasījums pēc eksperimentiem, tādējādi izvērtējums neaprobežoties ar skaitliskiem radītājiem un uztveri/interpretāciju. Savukārt apmācītas auditorijas, piemēram studenti, ne vienmēr ir motivēti aizpildīt novērtējuma formas. Tādējādi apkopotie rezultāti var būt neatbilstošs piensums. Daži donori norādīja arī uz šaubām par tiem datiem, uz ko norāda organizācijas, lai attaisnotu projekta veiksmīgumu/izdošanos, izvēlētos kritērijus, utml.

Jāizvērtē nepieciešamība **pārskatīt šobrīd politikas dokumentos minētos medijpratības mērīšanas kritērijus**. Auditorijas pētniecība tiek atzīta par jomu, kas pastāvīgi attīstās. Tāpēc ir nepieciešams konsekventi attīstīt pētniecību, kas ietvertu sevī ne vien kvantitatīvus, bet arī kvalitatīvus radītājus.

Ierosinājumi:

- “Mācīties un rīkoties” aktivitāšu izvērtēšanā ir jābūt saistītai ar ilgtspējīgumu un kapacitāšu stiprināšanu, lai izvairītos no pārlieku lielas vienkāršošanas un vispārināšanas;

- Akadēmisko partneru iekļaušana varētu veicināt mērījumu un vērtējumu kvalitāti. Tās akadēmiskās organizācijas, kas piedalījās aptaujā, apliecināja savas spējas dalīties ar iemaņām un profesionālajām zināšanām;
- Partneri iegūtu no akadēmisko pārstāvju kā tēmas ekspertu (t.s. *subject-matter experts*) iesaistīšanas arī to aptauju sagatavošanas fāzē, ko prasījusi NEPLP, kā arī mikro-mērķa auditoriju aptaujās.
- Pēc NEPLP, Kultūras ministrijas un citu institūciju pieprasījuma veiktās aptaujas jāpadara pieejamas medijpratības aktieriem (kā to darījusi Kultūras ministrija), lai varētu analizēt arī sākotnējos datus;
- Aktīvi medijpratības aktieri, ieskaitot medijus, iegūtu no mērķētām kapacitātes būvēšanas aktivitātēm gan par kvantitatīvu, gan par kvalitatīvu analīzi (sadarbībā ar akadēmiskām institūcijām un pētniecības centriem);
- Aktīvi medijpratības aktieri iegūtu no tīklošanās ar starptautisko un ārvalstu (piemēram, IREX, *Internews*, KAVI – Somijas valdības Nacionālās audiovizuālā institūta birojs, u.c.) institūciju pētniecības un izvērtēšanas ekspertiem;
- Atbilstoši galvenajām tendencēm jāapmāca speciālistus, kas ir iesaistīti medijpratības aktivitāšu īstenošanā;
- Šiem speciālistiem jābūt pieejamiem gan jauniem pašapmācības resursiem, gan iesaistītiem atbilstošās iniciatīvās un iespējās iegūt, atjaunot un padziļināt savas zināšanas. Tas attiecas arī uz visbiežāk uzrunātajām grupām – skolotājiem, žurnālistiem un bibliotekāriem.

Atslēgvārdi: Pierādījumi. Pētniecība. Dažādība. Pārmaiņas. Ietekmes izvērtēšana. Uzvedība.

Mērķis 5: Sabiedrības pieprasījums pēc medijpratību veicinošā satura un kvalitatīviem medijiem

Pamatojums:

Profesionāli un uzticami mediji ir svarīgs demokrātijas elements. Mediju lielā nozīme medijpratības kontekstā šī pētījuma ietvaros izskanēja kā 1) nepieciešamība pēc medijiem, kas nodrošina kvalitatīvu un pārbaudītu informāciju; 2) mediji kā medijpratības iniciatīvu īstenošanā un/vai partneri; 3) mediju kā medijpratības attīstīšanas nepieciešamības popularizētāji; 4) žurnālisti un topošie žurnālisti kā svarīga medijpratības iniciatīvu mērķauditorija.

Īpaša loma medijpratības veicināšanā ir sabiedriskajiem medijiem. Sabiedriskie mediji arvien vairāk iesaistās medijpratības aktivitātes, gan veidojot mediju saturu dažādām auditorijām, gan kā partneri, iesaistoties nevalstisko organizāciju projektos. Medijpratības iemaņu attīstīšana jāveicina ne tikai nespecifiskos projektos (kas pārsvarā tiek veidoti ar ārēja finansējuma piesaisti), bet arī citos formātos, ieskaitot izklaides žanru.

Latvijas komercmediji arvien vairāk iesaistās ar medijpratību saistīta satura veidošanā. Tieši mediju iniciatīvas ir visdāsnāk atbalstītas, salīdzinot ar nevalstiskā sektora ne-mediju aktoriem. Taču, kā norāda vairāki ar mediju pētniecību saistīti eksperti, mediju projektu kvalitāte īpaši jāizvērtē. Daži komercmediji veiksmīgi iesaistās medijpratības aktivitātēs, turklāt iezīmējas kā līderi, kas piedāvā gan apmācības jaunietiem, gan kvalitatīva satura attīstību. Taču ir arī mediji, kā projektus eksperti atzīst par neveiksmīgiem, kad medijpratībai domātais finansējums netiek izlietots saturam. Šādi nekvalitatīvi projekti veicina medijpratības nozīmes mazināšanos.

Ilglaicīgs atbalsts veiksmīgu projektu īstenošanai ļauj gan auditorijai, gan mediju veidotājiem iedziļināties problēmu laukā un audzēt kapacitāti. Arī žurnālisti tādējādi spēj specializēties konkrētos jautājumos. Atsaucoties uz ekspertu atzinumiem, tie žurnālisti no medijiem, kas ilgāku laiku iesaistīti medijpratības aktivitātēs,

biežāk nāk klajā ar iniciatīvu un ar jautājumiem. Tie žurnālisti, kas piesakās medijpratības iniciatīvām grantu veidā, pauž viedokli, ka nav cilvēku, kas sagatavotu pieteikumus konkursiem. Un šo pieteikumu rakstīšana, īpaši neuzvarēšanas gadījumā netiek apmaksāta. Kā viens no riskiem tiek atzīmēts sekojošais. Kad beidzies attiecīgā projekta finansējums, žurnālisti pievēršas citām tēmām un vairs neseko tēmai patstāvīgi, kā arī neturpina uzlabot kvalifikāciju medijpratības jomā.

Mediji spēj uzrunāt dažādas auditorijas. Vienlaikus, kā parāda saskarsme ar īpaši mazām un lokālām redakcijām, ne vienmēr paši mediji ir apbruņoti ar datiem par savu auditoriju un spēj izvērtēt projekta sniegumu. Valsts atbalsta programmās galvenokārt tiek atbalstīta satura veidošana valsts valodā, taču medijpratības iniciatīvas krievu valodā galvenokārt tiek īstenotas ar donoru atbalstu.

Ierosinājumi:

- Ilgtspējīga finansēšana, kas ir balstīta veiksmīgu projektu izvērtēšanā;
- Apmācības žurnālistiem, pamatojoties uz žurnālistu zināšanu izvērtēšanu;
- Atbalsts satura veidošanai krievu valodā;
- Savstarpējas saiknes starp medijpratību un kvalitatīvu žurnālistiku veicināšana, stiprinot abas jomas. Kvalitatīvas žurnālistikas veicināšana ir ļoti svarīga;
- Mediju programmu ietvaros izvērtēt iespēju radīt medijpratības aktivitātes mūža ilguma tēmu (t.s. *lifetime topics*) ietvaros. Jāņem vērā auditorijas nogurums no ziņām un vēlme pēc izklaidējoša satura;
- Starpsektoru partnerību attīstīšana (mediji, zinātnieki, IT industrija, starptautiskās un ārvalstu institūcijas);
- Stipendijas un/vai mazu atbalsta programmas, lai motivētu žurnālistus ne tikai radīt saturu, bet arī būvēt savu kapacitāti;
- Apmācības programmas žurnālistiem/mediju profesionālajām organizācijām un medijpratību aktieriem no Austrumu partnerības valstīm;
- Labsajūtas pārbaudes un uzmākšanās internetā novēršana, izvērtējot arī tiesību normu uzlabošanu kā daļu no risinājuma;
- Uzlabot mediju kapacitāti projektu gatavošanā/pieteikumu rakstīšanā (un administrēšanā), ņemot vērā mediju ierobežotās spējas veikt citas funkcijas papildus satura radīšanai.
- Mazu grantu projektu īstenošanai pieejamība, neskatoties uz donoru tendenci ierobežot šāda veida aktivitātes;
- Nodrošināt medijpratības grantus medijiem bez šaubām par žurnālistikas kvalitāti.

Atslēgvārdi: Līderība. Kvalitāte. Izklaide. Pieprasījums. Uzticība.

Baltic Centre for
Media Excellence

Rīcībplānošanas un rīcībpolitikas ziņojuma autors

Dr. Solvita Denisa-Liepniece

Projekta komanda:

Gunta Sloga, Izpilddirektore, BMIC

Mārtiņš Mūrnieks, EaP programmas vadītājs, BMIC

Sandra Zilberta, Projekta vadītāja, BMIC

Joanna Storie, redaktors

Ilva Paidere, dizainere un maketētāja

Šī publikācija ir tapusi ar Melnās jūras fonda (Vācijas Māršala fonda ASV), Lielbritānijas Ārlietu, sadraudzības un attīstības biroja, Latvijas Republikas ārlietu ministrijas un Eiropas Savienības finansiālu atbalstu.

Publikācijas saturs ir tās autoru pilna atbildība un var neatspoguļot finansiālo atbalstītāju vai citu partner-institūciju viedokli.

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Foreign, Commonwealth
& Development Office

Ministry of
Foreign Affairs
Republic of Latvia

Co-funded by
the European Union